

КЪМЪ СПАСЕНИЕ

ИЗДАВА УЧЕН. ПР. ХР. Д-ВО „МИЛ. САМАРЯНИНЪ“ - ГР. ГАБРОВО.

ИЗЛИЗА ПЕРИОДИЧНО

Редакторъ: Свещ. ТОДОРЪ ТРАЙКОВЪ.
РЪКОВОДИТЕЛЪ НА ДРУЖЕСТВОТО.

ГОД. АБОН. 20 ЛВ.

Атентата въ Софийския храмъ „Св. Недѣля“

Безъ Бога или съ Бога.

Много се писа за адското престѣпление въ Софийската катедрала „Св. Недѣля“. Вестниците посвѣтиха цѣли броеве съ изяснение нечувания въ свѣта атентатъ. И нашето вестниче, което е много малко, ще изнесе предъ своитѣ четатели само прѣвѣрени истини и онова, което очевидно е прот. П. Тулешковъ ни съобщава.

Атентата въ „Св. Недѣля“ е въ връзка съ голѣмата мрежа отъ престѣпления, които напоследѣкъ се нижеха едно следъ друго въ нашата мила родина. Той не е дѣло на една личност, а на цѣла организация. Сатанинския планъ е приложенъ отъ запасния офицеръ пионеръ Иванъ Минковъ. Този най-първо се среща съ клисаря на църквата — Петъръ Задгорски и му казва: „Азъ съмъ членъ отъ централния комитетъ на тайната нелегална организация въ България. Ние разполагаме съ много пари и взривни материали. Да не би властта да намѣри взривнитѣ материали, добре ще бжде да ги скриемъ въ храма горе на тавана. Тамъ е най-сигурно скривалище. Избрахъ тебъ, като вѣренъ другаръ да ни помогнешъ да ги укриемъ. За тая услуга ще те възнаградимъ щедро. Щомъ се съгласилъ клисаря, Иванъ Минковъ му далъ 1000 лв. и си отишелъ. Въ посредствие при всѣко донасяне пакетъ клисаря получавалъ 1000 лв., а на 2 — 3 пѣти по 2000 лв. До извършване атентата е получилъ всичко 10000 лева.

Единъ хубавъ день следъ вечерня дошелъ Иванъ Минковъ и казалъ на клисаря: „Бай Педя, ние отъ централния комитетъ решихме да въвршимъ една голѣма работа. Ще убиемъ едно цѣ. На погребението ще съберемъ всички голѣми заедно съ Царя и министритѣ. Ще поставимъ пакетитѣ около голѣмото кубе. Ще ги запалимъ. Отъ взрива всички ще бждатъ избити. Отъ тамъ никой не ще излезе живъ. Тогава ние ще вземемъ властта. Тебъ ще направимъ голѣмецъ. Ако случайно не успѣемъ, ще избѣгаме съ автобуса въ Русия. На семейството ти ще оста-

вимъ 200 хиляди лева. Твоето бждеще е усигурено. Не милей за България. Тя е буржуазна. За храма не се страхувай отъ Бога. Богъ нѣма. Храма е дюкянъ на поповитѣ. Себе си гледай, че ще живѣешъ богато и безгрижно!“

Отъ тия дяволски изкушения клисаря се прѣлъстява и дава съгласието си.

На 20 мартъ т. г. Иванъ Минковъ съ единъ младежъ идватъ въ храма. Иванъ повиква клисаря и му казва: „Този младежъ е вѣренъ нашъ човѣкъ, който ще запали фитила на адската машина. Той е младъ, но е опитенъ. Размѣнятъ още нѣколко мисли въ тоя духъ и се раздѣлятъ.

На 14 априлъ младежа се среща съ клисаря и му казва: „Тая вечеръ сме поставили наши хора да убиятъ видния гражданинъ. Ако го очистятъ ще следимъ кога ще стане опѣлото и азъ тогава ще дойда.

На 16 априлъ — Великия четвъртъкъ, 8 ч. и 30 минути младежа влиза самъ въ храма запалва една свещъ, моли се нѣколко минути и се покачва на тавана. Тамъ пристоява до 3 ч. следъ обѣдъ. Въ три часа тъжнитѣ камбанни звукове отъ катедралата известяватъ, че приближава процесията съ тѣлото на убития запасенъ генералъ Константинъ Горгиевъ. Ето чува се пѣенето на свещеницитѣ. Народътъ навлиза въ храма и го изпѣлва. Опѣлото почва. Клисаря се качва на тавана и съобщава на младежа, че всички министри сж дошли, а Царя нѣмало. Младежа запалва фитила и двамата слизатъ долу. Както било уговорено предварително, клисаря излиза презъ малката северна врата, а младежа презъ малката южна.

Опѣлото продължава. Изчита се апостола. Настава тишина. Митрополитъ Стефанъ почва да чете Св. Евангелие: „Рече Господъ на Юдеитѣ, които бѣха дошли при него; истина, истина ви казвамъ, че който слуша словото ми и вѣрва въ Оногова, който Ме пратилъ има животъ вѣченъ и на сждъ не отива, а ще мине отъ смъртъ къмъ животъ. . . . Изведнажъ адски трясъкъ. Надъ „Св. Недѣля“ се издига 150 — 200 метра високъ стълбъ отъ димъ. На всички страни летятъ дър-

вета, дъски, варь, тухли, тенекия и желѣза. Всичко това образува страшна мъгла, която покрива Божия домъ и затрудява дишането.

Вжтре върху богомолцитѣ се изсипватъ парчета отъ тухли, камъни, отломъци отъ дъски, греди, варь отъ стенитѣ и пепелъ. Нѣкои сж тѣй зле ударени, че веднага издъхватъ. Други сж тежко ранени. Има засипани отъ дебелъ слой развалини. Нѣкои успѣватъ да се издигнатъ. На други се показва частъ отъ тѣлото, която бързо се движи. Една девица на три пжти бива затрупана отъ срутването на кубетата. И при третѣхъ засипвания тя успѣва да се изправи. Третия пжтъ сж окжсани дрехи, безъ обуца, окървавена, се подава отъ насипа и се спасява. Има много затрупани и тамъ подъ тежестъта на рутинитѣ сж смазани глави, гърди, крака, издъхватъ като проклинатъ злосторницитѣ.

Всредъ тоя хаусъ отъ разрушения и смъртъ прави впечатление величието на вѣрата у Високопреосвещения Св. Софийски Митрополитъ Стефанъ. Гърмежътъ прекъсва четенето на Св. Евангелие. Той е зашеметенъ отъ ударъ и засипанъ отъ развалини. Но бързо и съ гръмовитѣ гласъ извиква: „Великъ е Господъ! Стана, каквото стана. Нищо не ще има по-вече. Отдайте се на Бога. Запазете спокойствие. Скоро ще свѣтне свѣтлина!“ Веднага издига нагоре ржце и почва да се моли: „Господи сътвори чудо, дай знамения и запази народа си отъ други беди!“

Когато служи Митрополитъ Стефанъ прислужва му едно кротко и набожно момченце на име *Митко*. Щомъ става взрива, то всредъ пушека извиква: „Дѣдо владико сега какво да правимъ“? — „Моли се, Митко“ казва архиерея. И опрашения Митко пада на колене и започва съ чиста детска вѣра да се моли. Следъ малко, тъмнината образувана отъ черния димъ на адската машина и разбитите кубета, почва да се разпрѣсква. Вижда се всичкия ужасъ на разрушението. — Храмътъ полусъборенъ. По пода лежатъ обезобразени около 150 — 200 човѣшки тѣла. Като вижда тази страшна картина дѣдо владика заплаква. Подкрепенъ отъ дяконъ Яковъ и министъръ Рашко Маджаровъ той излиза предъ олтарнитѣ врата. Следъ него върви замислена и дълбоко натжжена малката фигура на добрия Митко. И четирма сж покрити съ варь и червенъ прахъ отъ тухлитѣ. Тѣ се спиратъ предъ гроба на екзархъ Юсифъ I, който е до храма, помолватъ се и се отправятъ къмъ Митрополията.

Министъръ Калфовъ после казалъ: „Думитѣ на дѣда владика, внесоха успокоение и намалиха паниката. Инакъ сума свѣтъ щеше да бжде изпотжпканъ. Убедихъ се, че вѣрата е голѣма сила. Само вѣрата можѣ да вдъхне въ дѣда владика спокойствие и предъ самата смъртъ.“

Заслужава посочване за примѣръ, дѣлата на единъ искренно вѣрующъ пастиръ.

Отъ взрива върху архимандритъ Софроний Чавдаровъ се изсипватъ много разваленини. Ка-

пата му се смачква. Епанокалимавката му скъсва и се отнася. Расото му се раздира и са една частъ остава. Около него отъ три стра падатъ голѣми камъни и тухли. До краката се търкалятъ убити хора. По чудо Той е за зенъ. Съ раце почва да разравя затрупанитѣ около. Изважда трима души и ги спасява явна смъртъ. Единъ тежко раненъ, засипанъ раменетѣ, му вика: „Отче, спаси ме, че имамъ много деца, кой ще ги храни!“

Когато настъпва виделина въ храма и о. Софроний вижда всичкия ужасъ, — че мнозина умрѣли, а други умиратъ, той се изправя предъ царскитѣ врати и съ високъ гласъ, въ изпразния вече отъ живитѣ, храмъ, само къмъ умрѣлитѣ казва:

„Господъ Богъ да ви прости, мжченици да, всички ваши съгрѣшения. И азъ недостойния иерей, понеже ми е дадена власть отъ Бога прощавамъ и освобождавамъ отъ всички вашѣ грѣхове въ името на Отца и Сина и Святаго Духа. Аминъ“.

Тѣй добрия пастиръ, даде последно благословение на умирающите . . . .

„Господи, сътвори чудо“, извикалъ Митрополитъ Стефанъ. И Богъ чу молитвата му. И прави чудеса, които мнозина сж ги гледали, бже да ги видятъ. Ето:

1. Богъ запази своитѣ свещенослужители. Единъ не е убитъ, макаръ всички да сж бже около мъртвеца въ средата на храма, гдѣто станало най-голѣмото поражение. Само единъ свещеникъ е слабо ударенъ съ парче тухла.

2. Близо до адската машина била поставена една бутилка съ димяща сярна киселина, която отъ труса да се счупи и произведе задушлив газъ. Тогава, които случайно сж останали живи да бждатъ умъртвени чрезъ задушаване. — *Богъ сътвори чудо*. Бутилката остава здрава и спасяватъ стотици хора.

3. Злодейцитѣ разхвърляли по тавана на кутата отдѣлни пакети съ експлозивни материали. Целта имъ била, при събарянето на голѣмата кубе, тия пакети да се възпламенятъ, та цѣл Божия домъ отъ основитѣ да бжде сринатъ и затрупа всички богомолци. Но . . . и тукъ *Богъ сътвори чудо*. Нито единъ пакетъ не се възпламенява.

4. Всички джамове на храма и на зданията около него, въ единъ кръгъ отъ 300 метра, сж строшени. Загубата само отъ строшенитѣ джамове надминава единъ милионъ лева.

Въ самия храмъ, „Св. Недѣля“ има красива голѣма икона подарена отъ Царь-Освободителъ. Тя е покрита съ обикновено стъкло. Всичко около нея е унищожено и отрупано съ камъни и тухли. Самата икона и стъклото ѝ оставатъ неповредени. Даже стъклото не е пукнато. Тия всички умувания сж излишни и не намѣсто. Най-материалистичния мозъкъ е длъженъ да разсъждава. Това е чудо! — Знамение, че Б-

обди надъ България.

5. Въпреки голѣмитѣ разрушения на кубетата, кръста Господенъ, поставенъ върху всѣко отъ тѣхъ, не е падналъ отъ никое кубе, а си стои на мѣстото.

6. Планътъ на злосторницитѣ билъ много добре обмисленъ. Тѣ били сигурни, че никой нѣма да ги узнае. Но Богъ имъ обѣрка умоветѣ, та всички единъ по единъ се изказаха, заловени сж, а нѣкои си намѣриха смъртта много бързо. Престѣплението не остава никога безъ наказание . . .

7. Тогова пѣкъ, когато изчадията на българския народъ крояли планове за смъртта на България, ето какво е правилъ нашия младъ, но религиозенъ Царь. — Презъ великия постъ неочаквано пристига въ преображенския манастиръ. Всички братя сж по работа. Царя се отправя самичакъ къмъ Божия храмъ. Влиза вжтре. Запалва си свещъ и почва да се моли. Игумена на манастира, като разбира, че е дошелъ високъ гостъ притърчава да го поздрави. Щомъ доближава вратата на храма той веднага се спира и се връща. Онова, което видѣлъ го трогнало. — Царя струва поклони и се моли Богу. Следъ 10 — 15 минути излиза бавно отъ Божия домъ и съ насълзени очи казва на игумена: „Тукъ е тихо пристанище, гдѣто душата свободно отпочива. Вие сте щастливци. Ублажавамъ ви . . .“ И следъ като постоява малко пакъ се покачва на автомобила, за да се впусне въ бурното житейско море. Игумена застаналъ на портата, едва дочува отлетѣлия автомобилъ и си казва: „Горкия, дошелъ, само на Бога да изкаже своята мжка, Нему да открие болката на душата си“ . . .

Въ петъкъ преди Врѣбница Царя среща Св. Софийския Митрополитъ и му казва: „Чувствувамъ особена нужда да се помоля Богу. Моля Ваше Високопреосвещенство, да дойдете на Врѣбница въ дворцовия параклисъ и ми отслужите Св. Литургия“ . . .

На опредѣления день митрополита служи въ двореца. Царя усърдно се молилъ . . . вѣрва въ Бога и Му се моли. Но и Богъ не го оставя безъ помощъ. Той простре дѣсницата си надъ него и не позволи на многобройнитѣ куршуми при Арабаконакъ да го докоснатъ, тогазъ, когато всички придружаващи го бѣха убити. Богъ го запази, когато на сжщото мѣсто, за да избѣга отъ куршумитѣ втикна автомобила си въ пропастьта и се спаси неповреденъ.

На великия четвѣтъкъ Царя решава да отиде на погребението на убития при Арабаконакъ неговъ съпжтникъ етомолога Илчевъ. Опѣлото продължава по-вече време. Царя закжснява да отиде на втората смъртъ въ „Св. Недѣля“. Но малкото забавяне спаси живота му. Той пристига следъ катастрофата. И всички се чудятъ, като отдаватъ това на случайността. Истинския християнинъ пѣкъ си спомня думитѣ въ Св. Евангелие, гдѣто е казано, че и единъ косъмъ отъ главата ни не пада, безъ Божие знание. Богъ

обича ония, които му се молятъ и ги пази . . .

На всички софиянци вниманието е обѣрнато къмъ пострадалитѣ. Болницитѣ сж препълнени съ тежко и леко ранени. Църквата никога не е забравява и сега не забрави своитѣ чада. Софийския Митрополитъ прати протосингела си, на Великденъ да обходи раненитѣ по болницитѣ и имъ поднесе подарѣци за празника. Тукъ ставатъ мили трогателни сцени. Въ болницата Червенъ Кръстъ протосингела о. Софроний отива отъ креватъ на креватъ и на всѣки боленъ или раненъ предава благословия и утѣха отъ дѣда владика. За да каже, той се навежда надъ болния. На гърдитѣ му увисва архимандритския кръстъ. Отива до единъ креватъ гдѣто лежи г-жа Евгения Братоева живуща на ул. „Регентска“ № 48. Тя е цѣла въ преврѣзки. Като чува гласътъ на о. Софрония отваря очитѣ си и го поглежда. Заплаква и съ треперящъ гласъ казва на сина си, който въ това време стоялъ до леглото: „Василе, цѣлуни отчето, той е твой братъ“, а тя обсипва съ цѣлувки ржцетѣ на о. Софроний и продумва: „Отче, като се наведохте сега надъ мене и видѣхъ кръста да виси на гърдитѣ Ви, веднага си спомнихъ сжщата картина, когато ме спасихте въ храма. Наведенъ, разравяйки ме отъ разваленитѣ, тѣй висеше сжщия кръстъ на гърдитѣ Ви“ . . .

Въ друго отдѣление на болницата лежи запасния полковникъ Павелъ Лютовъ живущъ на ул. „Антимъ I“ № 39. Когато о. Софроний се навежда надъ него и го утешава у Лютова изпѣква сжщата картина. И той вика: „Отче, Вие сте моя спасителъ. Азъ бѣхъ оня, който Ви моляше да го спасите, че има деца. Никога, никога не ще Ви забравя. Свещеническата форма винаги ще ми напомня за новия живот“ . . .

Дохажда и денътъ за погребение на убититѣ. Мжченицитѣ жертви бѣха предадени на смъртъ отъ предатели въ сжщия день — Великия четвѣтъкъ въ който Господъ бѣ предаденъ отъ Юда. Спасителътъ бѣ погребенъ въ сжбота. Хиляденъ народъ изпроводи тленитѣ останки на убититѣ. Отъ 12 до 2 часа непрекъснато грамадно множество се движи къмъ гробищата. Тукъ Митрополитъ Стефанъ произнася, такава вдѣхновена речъ, щото и малки и голѣми се разплакватъ. Той завършва така: „Миръ на прахътъ ви! Идете благословени отъ народа и църквата си вие достойни чада на нашата мила родина! Тамъ предъ Всевишния се молете за България, та да бжде последенъ този демонски нечуванъ атентатъ.

Богъ да ви прости“ . . .

Всички презъ сълзи повтарятъ: Богъ да ги прости.

Започва погребението. Въ единъ общъ голѣмъ гробъ се поставятъ 56 души. Този голѣмъ гробъ бивъ нареченъ „Братска могила“. Другаде въ общъ гробъ полагатъ съпругъ и съпруга, въ трети — майка и дъщеря, въ четвѣрти — баща и синъ и пр. и пр.

Около 150 убити се погребватъ. Тѣзи, заедно

съ по-вече отъ 500 души ранени ставатъ Голготската жертва за ново изкупление свободата на българския народъ.

„Св. Недѣля“ винаги трѣбва да ни напомня за 16 априлъ 1925 год. Въ този день се поженаха плодетъ на безбожието, което толкова години се насаждаха въ младежта. Ние съехме вѣтрове въ детската душа и когато урагана се разви надъ София упрашихме се. Защо?

Сигуръ никой не е очаквалъ такива послѣствия. Да! Но нека стане ясно сега на всѣкой, че предъ човѣка стоятъ два пѣтя, — По единия се върви *безъ Бога* и той води къмъ „Св. Недѣля“ и Арабаконакъ, по другия се върви *съ Бога* и води къмъ миренъ, тихъ християнски животъ. Отъ която душа е изгоненъ Богъ, тамъ Сатаната влиза съ всички тъмни сили, като носи само нещастия, а въ която — Богъ се е вселилъ — тамъ има вѣчно щастие, радостъ и веселие.

Да оставимъ безбожието!

Да пригърнемъ Христа и Неговото свято Евангелие.

Тамъ е спасението ни.

ПОЗИВЪ

къмъ учащата се младежъ.

Приятели,

Вѣстията за грозното престѣпление на 16 априлъ — Велики четвъртъкъ — въ столичната катедрала „Св. Недѣля“ отекна въ всички кътове на нашата мила родина. Това бѣ нечувано престѣпление, насочено срещу живота на нашитѣ близни и на цвѣта на българската интелигенция; то е въ сжщото време доказателство, че днесъ нѣма вече почти нищо, което да спѣва разрушителнитѣ инстинкти на обезвѣрениа и озвѣрелиа човѣкъ. Това е доказателство, че щомъ като се отнеме Бога отъ човѣшката душа, тогава се отнема отъ нея всѣка способностъ за различаване добро отъ зло, отнема се всичко човѣшко въ човѣка.

Приятели,

Има два пѣтя:

Единиятъ — презъ развалинитѣ на „Св. Недѣля“ да убиваме Бога въ душата си и въ душата на нашия много страдаленъ народъ и съ жажда за кръвъ и разрушение да вървимъ къмъ антропофагия — къмъ човѣкоядство.

Другиятъ чрезъ — стремежъ къмъ Бога, Който е абсолютното добро, абсолютната истина и абсолютната любовъ, да вървимъ къмъ нравствено усъвършенствуване и да продължимъ дѣлото на св. Кирилъ и Методия, на Софрония, на Паисия, на Левски и Екзархъ Иосифа и на плеадата други вдъхновени носители на идеала за осъще-

ствяване на Царството Божие въ българското отечество и на земята въобще.

Приятели,

Нека изберемъ пѣтя, който води къмъ Свѣтовния Учитель, къмъ Бого-човѣка Исуса Христа, който е „пѣтя истината и животътъ“ (Иоан 14; 6).

Нека се вслушаме въ думитѣ Му: „Нова заповѣдь ви давамъ, да се обичате единъ другъ“ (Иоана 13; 34)!

Нека се вгледаме въ живота Му тукъ на земята и да го имаме за примѣръ въ нашия животъ.

Нека тръгнемъ по единствения пѣтъ на нашето спасение, спасение на милата ни родина България, спасение на човѣчеството: Да тръгнемъ следъ Христа и следъ единствената пазителка на истинското Негово учение: Светата Православна Църква!

Напредъ следъ знамето Христово!

Отъ уч. пр. хр. дружества въ България

Братя и сестри.

Нека знамението, което Богъ ни даде на 16 априлъ, като позволи да загинатъ скжпи изкупителни жертви, но не допусна да пропадне Родината, ни стресна и убеди, че пѣтя по който вървялъ нашия животъ и възпитанието на нашата младежъ дома, въ училището и въ живота, пѣтъ гибеленъ, че безъ Бога и вѣра, нѣма спасение и миренъ животъ и затова да се отвърнемъ отъ този пѣтъ и да тръгнемъ по пѣтя на спасението, който ни се сочи отъ нашата православна вѣра и църква. Дайте всѣка къща да направимъ малка домашна църква, гдѣто младитѣ отъ накрехка възраст да получатъ православно-християнска свѣтлина, да се свикнатъ да виждатъ другитѣ свои братя и сестри, които да заобичае сами себе си, щото, възпламенени отъ тази любовъ безкористна, да полагатъ живота си за своитѣ близки. Елате въ Божия храмъ, изучете истинитѣ на нашата праотеческа православна вѣра, пролѣйте православна християнска свѣтлина въ училищата, които заедно съ научнитѣ дисциплини да всадятъ християнски мораль въ младежта, така да уредимъ нашия животъ, че като видятъ другитѣ нашитѣ добри дѣла да прославятъ Бога нашия създател. *Приведете, братя и сестри, вашитѣ чада въ редовитѣ на православнитѣ юношески и ученически християнски дружества, въ които ще познаятъ свѣтлината, която само ще ги направи свободни, защото свободенъ е само този, който не е падналъ въ ноктитѣ на грѣха, понеже послѣдния води къмъ разложение и смъртъ тѣлесна и духовна.*

Отъ „Православнитѣ библейски курсове“ въ България